

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
*«31» травня 2021 року,
протокол № 13.*

Ректор, голова вченої ради
університету, доктор юридичних
наук, професор

_____Олег ОМЕЛЬЧУК

«31» травня 2021 року
М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 242 Туризм
галузі знань 24 Сфера обслуговування**

м. Хмельницький
2021

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри філософії,
соціально-гуманітарних наук та
фізичного виховання, кандидатка
філософських наук
«16» травня 2021 року

_____ Наталія КУЛІШ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних
наук та фізичного виховання
«17» травня 2021 року, протокол № 11.

Завідувач кафедри,
доктор філософських наук, професор
«17» травня 2021 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та
економіки, кандидатка економічних
наук, доцентка
«27» травня 2021 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
«27» травня 2021 року, протокол № 8.

Перша проректорка, голова
методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка
«27» травня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

1.	Опис навчальної дисципліни		3
2.	Заплановані результати навчання		4
3.	Програма навчальної дисципліни		6
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни		8
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	8
	4.2.	Аудиторні заняття	9
	4.3.	Самостійна робота студентів	9
5.	Методи навчання та контролю		9
6.	Схема нарахування балів		10
7.	Рекомендовані джерела		11
	7.1.	Основні джерела	11
	7.2.	Допоміжні джерела	11
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		12

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	– 24 Сфера обслуговування
2.	Код і назва спеціальності	– 242 Туризм
3.	Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4.	Назва дисципліни	– Філософія
5.	Тип дисципліни	– вибіркова
6.	Код дисципліни	– ППВ 3.1.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9.	Курс / рік навчання	– другий
10.	Семестр	– четвертий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:	
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,0 / 90
	2) денна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	– 36
	% від загального обсягу	– 40
	лекційні заняття (годин)	– 18
	% від обсягу аудиторних годин	– 50
	семінарські заняття (годин)	– 18
	% від обсягу аудиторних годин	– 50
	самостійна робота (годин)	– 54
	% від загального обсягу	– 60
	тижневих годин:	
	аудиторних занять	– 2
	самостійної роботи	– 3,3
	3) заочна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	–
	% від загального обсягу	–
	лекційні заняття (годин)	–
	% від обсягу аудиторних годин	–
	семінарські заняття (годин)	–
	% від обсягу аудиторних годин	–

самостійна робота (годин)	–
% від загального обсягу	–
тижневих годин:	2.5
аудиторних занять	– -
самостійної роботи	– -
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ЗПО 8. Психологія, ППВ 1.1 Соціологія
2) наступні дисципліни	– -
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<p>Загальні компетентності</p> <p>K02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>K03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>K04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>K09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.</p>
Результати навчання	<p>ПР02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.</p> <p>ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.</p> <p>ПР15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.</p> <p>ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціо-, еколого-, економічної відповідальності та громадянської свідомості.</p>

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	описувати структуру та історичні типи світогляду(міфологічний, релігійний, науковий та філософський);
1.2)	визначати предмет філософії, її функції, базові філософські категорії, напрямки філософії;
1.3)	описувати особливості історичних етапів у розвитку світової філософії та специфіку становлення філософії в Україні;
1.4)	демонструвати знання основних філософських підходів до розуміння проблем буття, пізнання, походження і розвитку людини, становлення феномену свідомості, суспільства;
1.5)	виявляти головні світоглядно-філософські проблеми сьогодення.

2. Розуміння
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати різницю між сформованими на побутовому ґрунті уявленнями та філософськими категоріями і поняттями;
2.2) з'ясувати закономірності розвитку суспільства, історії, права, економіки;
2.3) інтерпретувати докорінні зміни, що відбуваються у сучасних світоглядних побудовах, і спричинені ними зміни у практичному ставленні людей до себе та до світу;
2.4) обговорювати роль та значення застосування філософських принципів у процесі здійснення соціальних перетворень;
2.5) пояснювати сутність глобальних проблем сучасності та дискутувати з приводу можливих шляхів їхнього подолання.
2.6) обґрунтовувати вплив філософської культури особистості на її здатність до прийняття осмислених рішень у соціальній та професійній діяльності, особистому житті.
3. Застосування знань
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) застосовувати знання з філософії для підвищення власної філософської культури та навичок критичного мислення;
3.2) практично використовувати основні філософські поняття та категоріальний апарат;
3.3) самостійно розбиратися в суті філософської проблематики економічної сфери;
3.4) використовувати базові уявлення про основи філософії, що сприятиме розвитку загальної культури й соціалізації особистості.
4. Аналіз
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати тенденції розвитку сучасної філософії, виокремлювати філософські принципи та знання, необхідні задля діяльності в межах конкретної спеціальності;
4.2) демонструвати здатність розбивати інформацію на компоненти, аналізувати рекомендовані до вивчення філософські першоджерела;
4.3) змістовно аналізувати основні напрями та течії філософії;
4.4) застосовувати набуті знання у своїй галузі наукового пізнання, а також при аналізі складних проблем інших сфер життєдіяльності суспільства;
4.5) об'єктивно послідовно і аргументовано викладати свої погляди як на розуміння наукових проблем, так і проблем суспільного життя.
5. Синтез
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) поєднувати елементи філософських знань разом з метою отримання цілого з новою системною властивістю; бути здатним підійматися до філософських узагальнень. (такого вміння набувають у процесі читання філософських творів);
5.2) інтегрувати та використовувати знання з інших дисциплін при вивченні філософії;
5.3) вільно володіти категоріальним базисом філософії для взаємодії філософських теорій з іншими галузями гуманітарного знання;
5.3) оперувати набутими науковими принципами, законами, категоріями, методами для формування синтезованого світогляду;
5.4) обґрунтовувати необхідність філософських знань для фахівців з економічних, управлінських спеціальностей;
5.5) пропонувати шляхи підвищення власної філософської культури, розвитку здатності

вирішувати проблеми комплексно, навичок критичного мислення в процесі самоосвіти та самовдосконалення;
5.6) узагальнювати соціально важливу інформацію на основі використання різноманітних джерел такої інформації.
6. Оцінювання
<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати значення знань тем з курсу «Філософія» для формування високого рівня філософської культури туризмознавця, управлінця;
6.2) розкривати соціально-історичну сутність і доцільність явищ та процесів людського буття;
6.3) пояснювати відмінності між різними напрямками та течіями філософії, оцінювати їхній вплив на сучасну соціальну практику;
6.4) вибирати серед різноманіття філософських думок та поглядів окремі положення, важливі для формування власної філософської позиції, особистісного та професійного самовдосконалення та самовираження;
6.5) оцінювати внесок українських філософів у скарбницю світової філософської думки.
7. Створення (творчість)
<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) виробити філософське ставлення до сучасного стану розвитку суспільства як до процесу, зумовленого історичними та соціальними обставинами, що невідворотно змінюються; внутрішню готовність до змін, усвідомлення їхньої невідворотності; здатність до прогнозування перспектив розвитку та пошук власного місця у світі;
7.2) демонструвати навички пошукової роботи, здатність самостійно мислити, що сприятиме творчій праці в інших галузях навчального процесу, і зокрема в набутті професійних знань та досвіду;
7.3) писати есе на актуальні світоглядно-філософські та соціальні теми, враховуючи складність та багатовимірність світу, демонструючи вміння поєднувати й узгоджувати різнопланові тенденції;
7.4) творчо використовувати зміст основних першоджерел і провідні ідеї при аналізі філософських проблем, а також головних проблем співвідношення науки і практики.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

Світогляд як форма самоусвідомлення людини і спосіб духовно-практичного засвоєння дійсності. Загальна характеристика світогляду, його історичних типів: міфологічного, релігійного, наукового та філософського. Філософія і світогляд. Зародження філософської думки. Філософія як особлива форма суспільної свідомості. Предмет та функції філософії. Основне коло філософських питань. Специфіка філософського, усвідомлення світу. Соціальна спрямованість філософського знання. Місце і роль філософії у сучасному суспільному житті.

Тема 2. Історичні типи філософії

2.1 Антична філософія

Суспільно-історичні передумови виникнення філософії. Своєрідність філософії стародавньої Індії. Ортодоксальні (санхья, йога, вайшешика, ньяя, міманса, веданта) й неортодоксальні (локаята-чарвака, джайнізм, буддизм) філософські вчення. Філософія стародавнього Китаю (конфуціанство, даосизм). Загальна характеристика філософії стародавньої Греції. Натурфілософський період. Проблеми буття у філософії Фалеса, Піфагора, Геракліта, Левкіппа, Демокріта. Класичний період. Проблема буття людини і

суспільства в античній філософії. Етичний раціоналізм Сократа. Система об'єктивного ідеалізму Платона. Аристотель як систематизатор античної філософії. Римсько-еліністичний період. Школа кініків. Епікуреїзм. Скептицизм. Стоїцизм. Неоплатонізм.

2.2 Філософія європейського Середньовіччя та епохи Відродження

Джерела середньовічної християнської філософії та її основні проблеми. Християнство як світоглядне підґрунтя філософії середньовіччя. Специфіка типу філософування Середньовіччя. Етапи розвитку середньовічної філософії (апологетика, патристика, схоластика, містика) та їх особливості. Вчення Августина Блаженного про природу та людину. Реалізм і номіналізм. Філософське вчення Фоми Аквінського. Філософія епохи Відродження. Деїзм (Г. Галілей) і пантеїзм (Дж. Бруно). Гуманізм і проблема людської індивідуальності (М. Кузанський, М. Монтень, П. Помпонаці). Ренесансний антропоцентризм як апологія свободи. Філософія періоду Реформації (М. Лютер, У. Цвінглі, Ж. Кальвін).

2.3 Західноєвропейська філософія Нового часу (XVII-XVIII ст.)

Наукова європейська революція XVII ст. Концепції можливостей людського пізнання. Гностицизм та агностицизм. Проблема методу пізнання. Механіцизм, раціоналізм та емпіризм. Філософське обґрунтування нової картини світу (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Р. Декарт, Б. Спіноза, Г.В. Лейбніц, Дж. Локк, Дж. Берклі, Д. Юм). Соціально-філософські аспекти у філософських поглядах емпіристів та раціоналістів Нового часу. Деїзм і матеріалізм у французькому Просвітництві. Вчення про природу і суспільство у філософії Просвітництва (Монтеск'є, Вольтер, Ж.-Ж. Руссо). Проблема людини у філософії Просвітництва. Французький матеріалізм XVIII ст.

2.4 Німецька класична філософія

Особливості та характерні риси німецької класичної філософії, її місце в історії філософської думки. І. Кант: дуалізм світу людського буття – природний і моральний. Філософія людського “Я” (Й.-Г. Фіхте). Натурфілософія Ф. Шеллінга. Філософія абсолютної ідеї й діалектика Г.-В.-Ф. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Вплив ідей німецької класичної філософії на європейську культуру. Марксистська філософія.

2.5 Сучасна зарубіжна філософія

Виникнення неklasичних філософських вчень в XIX ст. Основні напрями сучасної світової філософії. Позитивістська тенденція у сучасній світовій філософії. Етапи розвитку позитивізму (класичний позитивізм, махізм, неопозитивізм, постпозитивізм). Релігійно-філософські напрями (тейярдизм, персоналізм). Неотомізм як офіційна філософсько-теологічна доктрина католицької церкви. Ірраціонально-гуманістичний напрям у сучасній філософії: філософія життя і творчої еволюції, фрейдизм (неофрейдизм), герменевтика, феноменологія, екзистенціалізм, філософська антропологія. Комунікативна філософія. Філософія постмодерну.

2.6 Українська філософська думка в контексті світової філософії

Філософія Античності в Україні. Філософська думка в духовній культурі Русі -України. Філософія українського Відродження та просвітництва. Становлення філософії бароко в Києво-Могилянській Академії. Філософія українського Просвітництва др. пол. XVII-XVIII. “Філософія серця” Г.Сковороди та П.Юркевича. Філософія українського романтизму XIX ст. Професійна філософія в Україні XIX - поч. XX ст. Філософія періоду Відродження українського духовного життя. Філософія національної самобутності. Філософія України в радянський період. Сучасний стан української філософської думки. Місце філософії у відродженні духовної культури українського народу.

Тема 3. Онтологія філософське вчення про буття

Категорія буття, її сенс та специфіка. Основні форми буття. Буття речей, процесів і, станів природи. Буття і субстанція. Проблема субстанції. Дуалізм і монізм. Монізм і плюралізм. Буття людини у світі природи. Специфіка людського буття. Буття ідеального і духовного. Буття свідомості і несвідомого. Соціальне буття як єдність індивідуального і суспільного буття. Проблема сенсу життя людини і людства.

Матерія як філософська категорія і об'єктивна реальність. Основні форми існування матерії. Поняття руху. Рух і розвиток. Джерела розвитку матерії. Сучасна наука про класифікацію форм руху матерії. Єдність матерії і руху. Форми руху матерії. Простір і час. Теорія відносності (А.Ейнштейн) та її значення для розвитку філософських уявлень про простір і час.

Тема 4. Філософія свідомості

Проблема свідомості у філософії та науці. Сучасна наука про передумови виникнення свідомості. Свідомість - вища форма психічного відображення дійсності. Сутність та основні характеристики свідомості. Основні структурні рівні свідомості. Ідеальність свідомості як головна її властивість, обумовлена соціальною природою людини.

Тема 5. Діалектика як загальна теорія розвитку

Діалектика як теорія систем, що розвиваються. Діалектичні принципи загального взаємозв'язку та розвитку. Загальні закони розвитку. Закон діалектичної протилежності. Закон взаємного переходу кількісних та якісних змін. Закон заперечення заперечення. Категорії діалектики. Одиначне загальне. Явище і сутність. Зміст і його форма. Частина і ціле. Причина і наслідок. Необхідність і випадковість. Можливість і дійсність. Альтернативи діалектики. Метафізика. Догматизм. Релятивізм. Софістика. Еклектика.

Тема 6. Гносеологія. Філософія пізнання

Пізнання як специфічна форма відношення людини до світу. Наукове пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Чуттєве і логічне пізнання, їх форми. Проблеми істини. Об'єктивність істини. Взаємозв'язок абсолютної та відносної істини. Конкретність істини. Рівні (емпіричний і теоретичний), форми (науковий факт, проблема, ідея, гіпотеза, концепція, теорія), методи (Спостереження, експеримент, порівняння, сходження від абстрактного до конкретного і навпаки, єдність логічного і історичного, аналіз і синтез, дедукція і індукція та ін.) наукового пізнання. Проблема практики в пізнання.

Тема 7. Філософська антропологія

Людина як суб'єкт суспільного розвитку. Філософська концепція людини. Людина як суб'єкт усіх форм діяльності і структури суспільних відносин. Поняття "людина", "індивід", "особистість", їх співвідношення. Особистість – продукт соціального середовища і системи виховання. Структура особистості та її характерні елементи. Базові (ключові) цінності людського буття як основна ланка соціалізації людини. Сенс людського життя. Концепції майбутнього людства і особистості.

Тема 8. Філософія суспільства

Особливості філософського пізнання суспільства. Специфіка предмету соціальної філософії. Сучасні концепції суспільного розвитку. Суспільство як система, що саморозвивається. Еволюційне, інволюційне і революційне у розвитку соціуму. Критерії прогресивного розвитку суспільства. Історична генеза теоретичних обґрунтувань сутності суспільного поступу. Духовне життя суспільства: поняття і структура. Духовне виробництво, суспільна свідомість, духовна культура. Духовне виробництво свідомості. Суспільний характер духовного виробництва. Культура як предмет філософського осмислення. Культура

як засіб самовизначення і розвитку особистості. Культура і демократія. Проблема кризи цивілізації і пошук шляхів виходу з неї. Глобалістичні та антиглобалістські тенденції сучасної цивілізації.

Тема 9. Філософія економіки

Сутність і проблемна сфера філософії економіки. Зміст та еволюція поняття «економіка». Сутність та особливості суспільного виробництва. Філософія грошей. Філософія управління. Філософія туризму.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Тема 1. Філософія як універсальний тип знань	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
2.	Тема 2. Історичні типи філософії	26	8	8	-	-	10	-	-	-	-	-	-
3.	Тема 3. Онтологія філософське вчення про буття	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
4.	Тема 4. Філософія свідомості	6	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
5.	Тема 5. Діалектика як загальна теорія розвитку	6	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
6.	Тема 6. Гносеологія. Філософія пізнання	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
7.	Тема 7. Філософська антропологія	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
8.	Тема 8. Філософія суспільства	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
9.	Тема 9. Філософія економіки	8	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-
	Усього годин	90	18	18	-	-	54	-	-	-	-	-	-

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліцопитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;

4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;

5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку з використанням тестових комп'ютерних технологій.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Адо П. Що таке антична філософія? / переклад з французької С.Л. Йосипенка. Київ: Новий акрополь, 2014. 428 с.
2. Горбач Н.Я. Специфіка української філософії: монографія. Львів: Каменяр, 2006. 215 с.
3. Голянич М. Футурологія. Філософія майбуття: монографія. Івано-Франківськ: Видво «Лілея-НВ», 2017. 540 с.
4. Герасимчук А.А., Тимошенко З.І. Курс лекцій з філософії: навчальний посібник. Київ: Видавництво Європейського університету, 2002. 422 с.
5. Ільїн В.В. Кулагін Ю.І. Філософія: підручник : у 2 ч. Київ: Альтерпрес, 2002. Ч. I. Історія розвитку філософської думки 464 с ; Ч. II. Актуальні проблеми сучасності. 480 с.
6. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія: підручник. Харків: Право, 2014. 432 с.
7. Касьян В.І. Філософія: навчальний посібник. Київ: Знання, 2004. 400 с.
8. Кислюк К.В. Філософія: навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. 3-тє вид., випр. Київ: Кондор, 2016. 229 с.
9. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник. Київ: Книга, 2005. 528 с.
10. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 624 с.
11. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Академія, 2005. 592 с.
12. Філософія: підручник для студентів ВНЗ / за ред. Л.Г. Дротянко та ін. ; Нац. авіац. ун-т. Київ: НАУ, 2014. 718 с.
13. Філософія: хрестоматія / Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана»; авт.-упоряд. С.І. Присухін. Київ: КНЕУ, 2011. 352 с.
14. Філософія у структурно-логічних схемах: навчальний посібник / ред. О.О. Гернего. Хмельницький: ХІУП, 2003. 78 с.
15. Філософія: хрестоматія. Від витоків до сьогодення: навчальний посібник / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. 2-ге вид., стер. Київ: Знання, 2012. 621 с.
16. Філософія глобальних проблем сучасності: навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / кол. авторів; за наук. ред. А.В. Арістової. Київ: НТУ, 2016. 184 с.
17. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Андрущенко В.П. Сучасна соціальна філософія: курс лекцій 2-ге вид., випр. й доп. Київ: Генеза, 1996. 368 с.
2. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму Київ, 1994. С.37-183.
3. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: підручник/ за ред. Г.І. Волинки. Київ: Вища школа, 1999. 624 с.
4. Гіляров О.М. Що таке філософія і що вона може і чого не може дати? / ред.-упоряд.: І.А. Бондаревська, В.П. Козловський; Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». Київ: Києво-Могилянська академія, 2008. С. 272–292.

5. Горський В.С. Історія української філософії: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2004. 488 с.
6. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія: підручник. Київ: Лібра, 1999. 488 с.
7. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Абрис, 1995. 336 с.
8. Петрушенко В.Л. Філософія: курс лекцій: навчальний посібник. Київ: Каравела; Львів: Новий світ-2000, 2002. 544 с.
9. Петрушенко В.Л. Філософія. курс лекцій: навчальний посібник. 3-тє вид., перероб. і допов. Львів: Новий Світ-2000, 2005. 506 с.
10. Практикум з філософії: навчальний посібник. Київ: Книжкове вид-во НАУ, 2007. 232 с.
11. Попович М.В. Що таке філософія? *Філософська думка*. 2006. № 1. С. 3–7.
12. Філософія: Курс лекцій / за ред. І.Ф. Надольного. Київ: Вікар, 2000. 516 с.
13. Філософія: підручник / І.В. Бичко та ін. Київ: Либідь, 2001. 408 с.
14. Філософія: підручник / ред. Н.Я. Горбач. Львів: Логос, 1997. 228 с.

8. Інформаційні ресурси

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Філософія>
<http://pidruchniki.ws/filosofiya/>
<http://sofy.kiev.ua/pf.htm>
<http://www.philosophy.ua/>
<http://www.sophya.com.ua/phil.html>
<http://kimo.univ.kiev.ua/Phil.htm>
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/>
<http://www.filosof.com.ua/index.htm>
<https://chtyvo.org.ua>